

Panium—Bilang Dalawampu't Tatlo

Pagkatapos ng pakikipagtipan ay kikilos siya nang may panlilinlang.

Jeff Pippenger

2026-03-20

Tinutukoy ng Daniel labing-isa talata dalawampu't apat ang yugto na ang paganong Roma ay mamamahaling kataas-taasan sa pamamagitan ng salitang “panahon.” Ang isang “panahon” ay kumakatawan sa 360 taon sa makapropetikong paglalapat, at nagsimula ang mga taóng iyon sa pinakatanyag na labanang pandagat ng sinaunang kasaysayan, ang labanan sa Actium noong 31 BC. May iba pang mga labanang pandagat na higit na malalaki at higit na masalimuot sa estratehiya, ngunit ang Actium ang pinakamatandang sagisag na labanang pandagat dahil sa pagkakaugnay nito kina Marc Antony at Cleopatra. Katulad sa kahalagahang pangkasaysayan ng pagbagsak ng Pader ng Berlin bilang katuparan ng Daniel 11:40, at ng Twin Towers ng 9/11 bilang katuparan ng Apocalipsis labing-walo; sapagkat kapag pinipili ng Diyos ang mga pangkasaysayang pangyayari upang tuparin ang Kaniyang makahulag Salita, ginagawa Niya ito sa paraang nakaaabot sa pansin ng pinakamalawak na maaaring madla.

At pagkatapos ng pakikipagtipan sa kaniya ay gagawa siya nang may pandaraya: sapagkat siya'y aahon, at magiging makapangyarihan sa pamamagitan ng kakaunting bayan. Siya'y papasok nang mapayapa maging sa pinakamatabang dako ng lalawigan; at kaniyang gagawin yaong hindi ginawa ng kaniyang mga magulang, ni ng mga magulang ng kaniyang mga magulang; kaniyang ipamamahagi sa kanila ang samsam, at nasamsam, at mga kayamanan: oo, kaniyang pakakanain ang kaniyang mga panukala laban sa mga moog, maging sa loob ng isang panahon. Daniel 11:23, 24.

Tinapos ni Uriah Smith ang kaniyang mga obserbasyon tungkol sa pakikipagtipan sa pagitan ng Roma at ng mga Macabeo sa talata dalawampu't tatlo sa pamamagitan ng pagbibigay-puna hinggil sa kakaunting bayan ng talata.

“Sa panahong ito ang mga Romano ay isang maliit na bayan, at nagsimulang kumilos nang may panlilinlang, o may katusuhan, gaya ng ipinahihiwatig ng salita. At mula sa puntong ito ay umangat sila sa pamamagitan ng tuluy-tuloy at mabilis na pag-akyat tungo sa kasukdulan ng kapangyarihang kinalaunan ay kanilang natamo.

“[Sinipi ang ikadalawampu't apat na talata].”

“Ang karaniwang paraan na ginamit ng mga bansa, bago ang mga araw ng Roma, upang mapasakanila ang mahahalagang lalawigan at mayayamang lupain, ay sa pamamagitan ng digmaan at pananakop. Ang Roma ngayon ay gagawa ng bagay na hindi nagawa ng mga ama ni ng mga ama ng kanilang mga ama; samakatuwid baga'y, tanggapin ang mga natamong ito sa pamamagitan ng mapayapang paraan. Ang kaugaliang, na dati'y hindi pa narinig, ay ngayo'y pinasimulan, na iwan ng mga hari sa pamamagitan ng pamana ang kanilang mga kaharian sa mga Romano. Sa ganitong paraan ay napasa-Roma ang malalawak na lalawigan.

“At yaong sa gayon ay napasailalim sa kapangyarihan ng Roma ay nagkaroon mula rito ng hindi maliit na kapakinabangan. Sila’y pinakitunguhan nang may kabaitan at kahinahunan. Ito’y waring ang huli at samsam ay ipinamahagi sa kanila. Sila’y ipinagtanggol laban sa kanilang mga kaaway, at namahinga sa kapayapaan at katiwasayan sa ilalim ng pagtatanggol ng kapangyarihang Romano.

“Sa huling bahagi ng talatang ito, ibinibigay ni Obispo Newton ang diwa ng paghahagis ng mga panukala mula sa mga moog, sa halip na laban sa mga ito. Ito ang ginawa ng mga Romano mula sa matibay na muog ng kanilang lungsod na may pitong burol. ‘Maging sa isang panahon;’ walang pagsalang isang panahong makahula, 360 taon. Mula sa anong punto dapat bilangin ang mga taóng ito? Malamang na mula sa pangyayaring inilalahad sa sumusunod na talata.” Uriah Smith, *Daniel and the Revelation*, 272, 273.

Nagpapatuloy si Smith at itinutukoy ang labanan sa Actium noong 31 BC bilang panimulang punto ng tatlong daan at animnapung taon. Matapos sipiin ang talata dalawampu’t lima, inilalahad ni Smith ang sumusunod.

“Sa pamamagitan ng mga talata 23 at 24 ay dinadala tayo hanggang sa panahong kasunod ng tipan sa pagitan ng mga Judio at ng mga Romano, BC 161, tungo sa panahong nakamit na ng Roma ang pangkalahatang kapamahalaan. Ang talatang nasa harap natin ngayon ay naghaharap sa paningin ng isang masiglang kampanya laban sa hari ng timog, ang Egipto, at ng pangyayari ng isang bantog na labanan sa pagitan ng malalaki at makapangyarihang hukbo. Ang gayon bang mga pangyayari ay naganap sa kasaysayan ng Roma sa panahong ito? — Oo, naganap nga. Ang digmaan ay ang digmaan sa pagitan ng Egipto at ng Roma; at ang labanan ay ang Labanan sa Actium. Sulyapan natin nang maikli ang mga kalagayang umakay sa tunggaliang ito.

“Si [Marc] Antony, Augustus Caesar, at Lepidus ay bumuo ng triumvirate na sumumpang ipaghiganti ang kamatayan ni Julius Caesar. Ang Antony na ito ay naging bayaw ni Augustus sa pag-aasawa sa kaniyang kapatid na si Octavia. Isinugo si Antony sa Egipto ukol sa mga gawain ng pamahalaan, ngunit siya’y nabihag ng mga pakana at alindog ni Cleopatra, ang mahalay na reyna ng Egipto. Gayon kalakas ang silakbo ng pagnanasa na kaniyang nahubog para sa kaniya, anupat sa wakas ay ipinagtanggol niya ang mga kapakanan ng Egipto, itinakwil ang kaniyang asawang si Octavia upang mapalugdan si Cleopatra, iginawad sa huli ang lalawigan pagkaraan ng lalawigan upang mabusog ang kaniyang kasakiman, nagdiwang ng isang pagtatagumpay sa Alejandria sa halip na sa Roma, at sa iba pang paraan ay gayon niyang nilapastangan ang bayang Romano anupat hindi nahirapan si Augustus na akayin sila upang buong siglang makilahok sa isang digmaan laban sa kaaway na ito ng kanilang bansa. Ang digmaang ito ay sa wari laban sa Egipto at kay Cleopatra; ngunit sa katotohanan ito’y laban kay Antony, na ngayo’y nasa pinuno ng mga gawain ng Egipto. At ang tunay na sanhi ng kanilang alitan ay, sabi ni Prideaux, na ni isa man sa kanila ay hindi masiyahan sa kalahati lamang ng imperyong Romano; sapagkat nang maalís na si Lepidus mula sa triumvirate, ito ngayon ay nasa pagitan nilang dalawa, at palibhasa’y kapwa pasiyang ariin ang kabuuan, kanilang ipinasiya sa pamamagitan ng suwerte ng digmaan ang pag-aangkin nito.” Uriah Smith, *Daniel and the Revelation*, 273.

Sa hula, itinutukoy ng labanan sa Actium ang kautusan ng Linggo, sapagkat ito ang kumatawan sa ikatlong pananaig laban sa tatlong heograpikal na balakid na nagtatag sa “pangkalahatang paghahari” ng paganong Roma, gaya ng paglalarawan ni Smith. Gaya ng nangyari sa paganong Roma, nang ang ikatlong balakid ng papal na Roma ay mapalayas mula sa lungsod ng Roma, noon nagsimula ang “pangkalahatang paghahari” ng papal na Roma noong 538. Ang dalawang saksing iyon ay tumutukoy sa kautusan ng Linggo kung saan at kailan dinaig ng makabagong Roma kapuwa ang ikaanim at ikapitong kaharian ng propesiya ng Biblia, at sa paggawa nito, dinaig nito ang ikatlo nitong balakid; sa gayon, itinatatag ang “pangkalahatang paghahari” sa loob ng apatnapu’t dalawang makasagisag na buwan.

At siya’y binigyan ng isang bibig na nagsasalita ng mga dakilang bagay at ng mga kapusungan; at binigyan siya ng kapangyarihang magpatuloy sa loob ng apatnapu’t dalawang buwan. Apocalipsis 13:5.

Ang Roma Laban sa Ehipto

Ang mga propetikong dinamika ng digmaan ni Augusto ng Roma laban sa Ehipto at kay Cleopatra ay pinakilos ng paghihimagsik ni Marc Antony, at ang mga propetikong dinamikang iyon ay, dahil sa pangangailangang propetiko, kailangang kumatawan sa mga propetikong dinamikang kinakatawan sa batas ng Linggo.

Sa Actium ay nilupig ng Roma ang Ehipto, isang kapangyarihang binubuo ng isang pakikipag-alyansa sa pagitan ng isang mapanghimagsik na lalaki at ng isang di-banal na babae. Ang alyansa nina Antony at Cleopatra ang pinagsamang simbahan at estado. Sa Actium, nilupig ng Roma ni Augustine ang isang kapangyarihang kinakatawan ng isang di-banal na pagsasanib ng simbahan at estado.

Larawan ng Halimaw

Si Cleopatra ay kumakatawan sa isang tiwaling iglesya na nakikipag-isa kay Antony, na isang sagisag ng Roma. Si Cleopatra ang namuno sa kanilang ugnayan, gaya ng inilalarawan ni Uriah Smith nang kaniyang sabihin na si Antony ay “nabiktima ng mga pakana at pang-akit ni Cleopatra, ang mahalay na reyna ng Ehipto.” Ang pagkakaisa ng iglesya at estado na kinakatawan nina Antony at Cleopatra ay nagpapakilala kay Cleopatra bilang kapangyarihang namamahala sa ugnayang iyon; kaya, ang pagsasanib ng iglesya at estado na kinakatawan ng kanilang ugnayan ay tumutugon sa kahulugan ng larawan ng halimaw—na siyang pagsasanib ng iglesya at estado na ang babae ang may kontrol sa ugnayan. Ang Actium ay nagsagisag sa nalalapit na batas ukol sa araw ng Linggo.

Si Augustus ay kumakatawan sa kapangyarihang pangkapapahan na sasakop sa Estados Unidos sa nalalapit na batas ukol sa Linggo. Si Marc Antony ang Republikang sungay ng hayop sa lupa at si Cleopatra ang Protestanteng sungay. Sina Antony at Cleopatra ay nagkakaisa at nagsasalita na gaya ng dragon sa nalalapit na batas ukol sa Linggo. Kapuwa sina Cleopatra at Antony ay mga sagisag ng isang kapangyarihang dragon, at kapag sila ay ganap nang nagkakaisa sa batas ukol sa Linggo—sila ay nagsasalita bilang isang dragon.

Mga Dragon

Kapuwa ang Gresya at Egipto ay makahulagang kumakatawan sa isang kapangyarihang dragon, at si Antonio ay kumatawan din sa isang kapangyarihang dragon. Ang Egipto ang timog sa Daniel 11 at ang Gresya ang kanluran. Ang Egipto ay nasakop ni Ptolemy I matapos mahati ang kaharian ni Alejandro sa apat na bahagi. Si Ptolemy I ay naging unang makahulagang hari ng timog at si Cleopatra ang huling pinunong Ptolemaiko sa Egipto. Si Ptolemy ay ipinanganak sa Macedon, ang lugar na sinilangan ni Alejandro na Dakila.

Ang Macedon ay nasa hilagang Gresya, at inaangkin na ang kanilang pinagmulang angkan ay mula sa mga maalamat na bayani ng Gresya. Itinuturing ng mga lungsod-estado ng timog Gresya ang mga Macedonian na higit na barbaro kaysa sa mga Helenista ng timog Gresya. Ang mga Macedonian ay isang monarkiya, at ang mga lungsod-estado (poleis) sa timog, gaya ng Athens, Sparta, Thebes, Corinth, at iba pa, ay nasa timog at gitnang Gresya at sa mga pulo ng Aegean. Ang mga poleis na ito ay malimit na may mga pamahalaang demokratiko, oligarkiko, o halo, samantalang ang Macedon ay isang sentralisadong monarkiya na may malakas na maharlikang dinastiya (ang mga Argead). Gayunman, silang lahat ay mga Helenista, at nang pumasok ang Roma sa kasaysayan, tinawag nila ang mga Helenista na mga Griyego. Si Cleopatra ang huling pinunong Ptolemaiko, na kumakatawan sa maharlikang lipi ng mga Griyego ng hilagang kaharian mula sa rehiyon ng Macedon, o hilagang Gresya.

Hari ng Timog

Si Cleopatra ang huling pinuno ng kahariang Ptolemaico na nagsimula kay Ptolemy I nang mahati sa apat ang kaharian ni Alejandro. Sa labanan sa Actium, ang kahariang Ptolemaico, ang literal na hari ng timog, ay umabot sa wakas nito. Ang sumunod na hari ng timog ay magiging espirituwal na Ehipto, na kinakatawan ng makaateong Pransiya sa kasaysayan ng Rebolusyong Pranses.

At ang kanilang mga bangkay ay mahahandusay sa lansangan ng dakilang lungsod, na sa espirituwal na diwa ay tinatawag na Sodoma at Ehipto, kung saan din ipinako sa krus ang ating Panginoon. Apocalipsis 11:8.

Ang literal na Ehipto ang literal na hari sa timog kaugnay ng paghahati-hati ng kaharian ni Alejandro, ngunit ang espirituwal na Ehipto ay inilalarawan bilang hari sa timog sa pamamagitan ng mga propetikong katangian ng Ehipto, hindi ng isang literal na direksiyon.

Timog at Kanluran

Si Cleopatra, bilang huling Ptolemaicong tagapamahala ng kaharian, ay sa makahulagang paraan ay isang kapangyarihang may dalawang aspekto ng Gresya (kanluran) at Ehipto (timog), samantalang ang sumunod, at pagkatapos ay espirituwal na hari ng timog ay ang Pransiya, na isa ring kapangyarihang may dalawang aspekto na kinakatawan sa Apocalipsis labing-isa bilang Ehipto at Sodoma. Ang kahalayan ng Sodoma ay tumutugma sa kahalayan ni Cleopatra ng kanluran, at si Cleopatra ng timog ay tumutugma sa ateismo ng Ehipto. Ang dalawang-aspektong likas ng huling literal na hari ng timog ay tumutugma sa unang espirituwal na hari ng timog.

Ang labanan sa Actium ay ang di-banal na pakikipag-alyansa ng dragon ni Antony ng Roma at ng dragon ni Cleopatra ng timog at kanluran. Sina Antony at Cleopatra ay kumakatawan sa isang iglesia at isang estado, kaya ang pagsakop sa Actium ni Augustus ng Roma ay kumakatawan sa isang pananaig na doo'y nanaig ang Roma laban sa isang di-banal na dobleng pagkakaisa na sumasagisag sa larawan ng hayop. Makalipas ang tatlong daan at animnapung taon, bilang katuparan ng Daniel 11:24, hinati ni Constantine ang Roma sa silangan at kanluran, na iniwan ang babae ng Roma sa kanluran at inilipat ang lalaki ng Roma sa silangan. Ang isang pananaig sa timog at kanluran ay sumasagisag sa pagkakahati ng silangan at kanluran makaraan ang isang “panahon” na tatlong daan at animnapung taon, sa labanan sa Actium. Sa isang naunang pagtatagpo ay ibinigay kay Antony ang silangang Roma at kay Augustus ang kanluran, kaya pinagsama ng Actium ang silangan at kanluran, ngunit sa loob lamang ng isang “panahon.”

31 BC at 330

Laging inilalarawan ni Jesus ang wakas sa pamamagitan ng pasimula, kaya ang pananaig sa Actium noong 31 BC ay tumitipo sa paghahati ng imperyo sa silangan at kanluran noong 330. Ang Actium noong 31 BC ang alpha ng omega sa loob ng 360 taon na nagtapos noong 330. Kapuwa ang 31 BC at 330 ay tumitipo sa malapit nang dumating na batas ukol sa Linggo gaya ng kinakatawan sa talata labing-anim at apatnapu't isa ng Daniel 11.

Isa Pang Simbolo

Si Antonio ng Roma, na nakahanay kay Cleopatra ng timog at ng kanluran, ay kumakatawan sa isang tatluhang alyansa sa loob ng kanilang dalawahang pagkakaisa ng larawan ng hayop. Ang krus ay nakahanay rin sa batas ng Linggo, at samakatuwid ay sa Actium at 330. Sa krus, isang dalawahang pagkakaisa ng iglesya at ng estado ang inihaharap sa pamamagitan ng mga Judio (tiwaling iglesya) na nakipagkaisa sa Roma (estado) upang patayin si Cristo. Ang ikatlong panig sa pagkakaaisang nasa krus ay kinakatawan ni Barabbas, isang huwad na Cristo, na ang pangalan ay nangangahulugang “anak ng ama.” Si Barabbas, ayon sa sagisag, ay isang huwad na propeta kapag inihahambing kay Cristo bilang tunay na propeta. Ang Roma ay si Antonio, at si Cleopatra ng timog at kanluran ay kumakatawan sa mga Judio at kay Barabbas.

Ang krus ay umaayon din kay Elias sa Bundok ng Carmel kung saan ang pagpili ay hinggil sa kung sino ang tunay o huwad na propeta. Ang huwad na propeta noon ay isang sagisag na may dalawang bahagi na binubuo ng mga propeta ni Baal at ng mga saserdote ng kakahuyan. Si Baal ay isang lalaking diyos at ang mga saserdote ng kakahuyan ay kumakatawan kay Ashtaroth, isang babaing diyos. Ang mga Judio sa krus ay si Ashtaroth, ang babaing diyos, at si Barabbas, ang huwad na kahalili ng Taong mapagpighati, ay ang lalaking diyos na si Baal.

Si Cleopatra ay kapuwa ang reyna ng timog at ang reyna ng kanluran. Si Antonio ang larawan ng Roma, bahagi ng tatluhang triumvirato na nanumpang ipaghiganti ang pagpaslang kay Julio. Ang pagkamatay ni Julio sa pamamagitan ng dalawampu't tatlong sugat ay kumakatawan sa sugat na ikinamatay ng kapapahan noong 1798, bilang katuparan ng talata apatnapu ng Daniel labing-isa. Si Augusto sa Actium ay kumakatawan sa paghilom ng sugat na ikinamatay. Ang sugat ay

naghihilom kapag namatay sina Antonio at Cleopatra. Sina Antonio at Cleopatra ay kumakatawan sa larawan ng hayop sa Estados Unidos na isang tatluhan makahulang kapamahalaan, na binubuo ng hayop na mula sa lupa at ng dalawang sungay nito. Si Antonio ay isang bahagi at si Cleopatra ang kumakatawan sa dalawa pang bahagi. Maging ito man ay ang Roma ni Antonio, o ang Ehipto at Gresya ni Cleopatra, magkasama silang namamatay sa panahon ng batas ukol sa Linggo kapag nagwawakas ang ikaanim na kaharian ng hula sa Biblia. Sa makahulang diwa, si Cleopatra kaugnay ni Antonio ay ang paghahalo ng karunungan pansimbahan at karunungan pampamahalaan, na doo'y inaakit at pinaghaharian ng karunungan pansimbahan ang karunungan pampamahalaan.

Ang Ikalawang Kamatayan na Inilarawan sa Anino

Sa isa pang antas na makahula, ang kaugnayan ni Cleopatra kina Julius Caesar at Marc Antony ay kumakatawan sa dalawang pagkakataon na ang pang-simbahang pamamalakad ni Cleopatra ay nasa isang ugnayan sa pang-estadong pamamalakad ng Imperyong Romano. Siya ay iniwan ni Julius noong 1798 sa kaniyang unang sagisag na kamatayan, bilang katuparan ng talata apatnapu ng Daniel onse; at pagkatapos ay siya'y sumapit sa kaniyang wakas na walang tutulong, sa Actium bilang katuparan ng talata apatnapu't lima ng Daniel onse. Ang talata apatnapu ang alpha ng kaniyang unang nakamamatay na sugat na pagagalingin, at ang omega ng talata apatnapu't lima ay kung saan niya tinatanggap ang kaniyang ikalawa at huling kamatayan.

Gaya ng apat na kapangyarihang Romano sa talata labing-anim hanggang dalawampu't dalawa, si Cleopatra bilang isang simbolong biblikal ay may higit sa isang kahulugan, batay sa konteksto. Iniwan siya ni Julius noong 1798 nang alisin ang maharlikang suporta, at pagkatapos ay gumaling ang kaniyang sugat na ikamamatay sa batas ng Linggo, ngunit sa huli ay lilipulin siya ng sampung hari ng Apocalipsis disisiyete sa pamamagitan ng apoy, kapag sinalubong niya ang kaniyang ikalawa at huling kamatayan.

Si Cleopatra ay isang sagisag ng kambal na kalikasang inilalarawan ng ateismo ng Ehipto ni Paraon, at ng relihiyosong pilosopiya ng Gresya. Ang kaniyang kambal na kalikasan ay kumakatawan sa sining ng pamamahala ng Ehipto at sa sining ng iglesya ng Gresya. Ang relihiyosong pilosopiyang Griyego ay inilalarawan ng Griyegong diyosang si Athena, na itinanghal bilang isang rebulto sa kaniyang templo, na tinatawag na Parthenon. Si Athena ang sagisag ng karunungan, at bilang isang babae ay kumakatawan siya sa isang relihiyon ng makataong edukasyon, kabaligtaran ng Banal na edukasyon.

Ang dalawang sungay ng Estados Unidos ay ang Republicanismo at Protestantismo, na itinulad sa Pransiya sa Egipto at Sodoma. Ang Egipto ay pang-estado na karunungan at ang Sodoma ay pangsimbahang karunungan; kaya ang Republicanismo ay umaayon sa Egipto at ang Protestantismo sa Sodoma. Ang Republicanismo ay Egipto at ang Protestantismo ay Sodoma at Gresya. Ang sagisag ng edukasyong pantao ay ang Griyegong diyosang si Athena, na ang templo ay ang Parthenon na may makabagong katambal sa templong Parthenon ng Nashville, Tennessee. Ang sagisag ng tiwaling iglesya na umaayon sa sungay na Republikano sa Estados Unidos sa batas ukol sa Linggo ay kinakatawanan bilang Cleopatra, Ashtaroth, Salome at Sodoma.

Inilalarawan ni Cleopatra ang ateismo ni Faraon at ang relihiyon ng mga Griyego. Ang relihiyong kaakibat ng pilosopiya ng ateismo ay ang pagsamba sa edukasyong Griyego. Palaging inilalarawan ni Jesus ang wakas sa pamamagitan ng pasimula, at ang punongkahoy sa halamanan na ipinagbawal na kanin ay ang punongkahoy ng pagkakilala ng mabuti at masama, na sumasagisag sa relihiyon ng pilosopiyang Griyego na tinatawag ni Sister White na “higher education.” Tinutukoy at binibigyang-diin nito ang relihiyong Griyego ni Cleopatra ng karunungan bilang tiwali at huwad na kapalit ng tunay na edukasyon sa dakilang tunggalian sa pagitan ni Cristo at ni Satanas.

Ang Nashville, Tennessee ay tinatawag na “Athens of the south,” at si Cleopatra ang huling literal na reyna ng timog. Ang huling reyna ng timog ay tumatayong sagisag ng kasunod at unang espirituwal na hari ng timog, na natupad sa makaateistang France. Ang makaateistang France ay sumasagisag sa Estados Unidos, kung saan sa Nashville, Tennessee, “Athens of the south,” ay makasagisag na kinakatawan ang templong Parthenon para sa diyosang si Athena. Ang templo ay matatagpuan sa 2500 West End sa Nashville. Ang bilang na dalawampu’t lima ay kumakatawan sa saradong pinto ng tatlong talinghaga ng Mateo dalawampu’t lima. Si Cleopatra, bilang kapuwa reyna ng “south” at “west,” ay dumarating sa kaniyang “end” sa Athens of the south.

Sa pagtalakay na ito tungkol sa Actium, Cleopatra, Augustus at Antony, bumabalik tayo sa talata dalawampu’t apat hanggang talata tatlong ng Daniel labing-isa. Marahil, ang pinakamalabong bahagi ng sipi ay yaong nagsasalita sila ng mga kasinungalingan sa iisang hapag.

At ang puso ng dalawang haring ito ay mapapasa paggawa ng kasamaan, at sila’y magsasalita ng mga kasinungalingan sa iisang dulang; ngunit ito’y hindi uunlad: sapagkat ang wakas ay sa panahong itinakda pa. Daniel 11:27.

Ang panahong itinakda sa talata ay 330, ang wakas ng “panahon” ng talata dalawampu’t apat. Ang panahong itinakda ay kumakatawan sa batas ukol sa araw ng Linggo para sa Estados Unidos, at kumakatawan din ito sa pagsasara ng probasyon ng sangkatauhan para sa sanlibutan. Bago ang batas ukol sa araw ng Linggo, ang dalawang hari, na ang mga puso ay upang gumawa ng kasamaan, ay magsasalita ng mga kasinungalingan sa isa’t isa sa iisang hapag. Bago ang batas ukol sa araw ng Linggo sa mga talata labing-anim at apatnapu’t isa ng Daniel onse, ang dalawang hari ay magsasalita ng mga kasinungalingan sa iisang hapag, ngunit ang kanilang mga kasinungalingan ay hindi magtatagumpay. Sino ang dalawang haring nagsasalita ng mga kasinungalingan sa isa’t isa? Bago natin sagutin ang kaisipang iyan, ipaaalaala ko sa atin ang ilang sagisag na dati na nating tinalakay sa seryeng ito.

Ang apat na pinunong Romano ay kumakatawan sa iba’t ibang sagisag na makahula ayon sa kontekstong pinagsasaalang-alang sa kanila. Bagaman mga pinunong Romano, bilang isang sagisag ay mahalagang kinakatawan nila ang kasaysayang makahula ng sinaunang Juda habang sila’y lumilipat mula sa paghahari ng mga Seleucida tungo sa paghahari ng mga Romano.

Si Pompeyo ay isang heneral at ang sumunod na tatlong pinunong Romano ay pawang mga Cesar. Si Julio, kaugnay ni Augusto, ay kumakatawan sa dalawang tatlong pagkakaisa sa pamamagitan ng dalawang triumvirate, ang una ay hindi opisyal, ang ikalawa ay opisyal. Ang lahat ng apat na

pinuno ay kumakatawan sa batas ng Linggo sa ilang konteksto. Sinakop ni Pompeyo ang maluwalhating lupain; si Julio, na kinakatawan ng dalawampu't tatlong saksak, ay ang unang anghel, sapagkat siya ang unang Cesar, at siya ay sumasagisag sa ikatlong anghel, na siyang Tiberias. Si Tiberias sa krus, na siyang batas ng Linggo, ay kinakatawan din ng dalawampu't tatlo, sapagkat ang dalawampu't tatlo ay kumakatawan sa pagkakaisa-sa-isa; at ang krus ay isang lubhang mahalagang bahagi ng gawain ni Cristo sa pag-uugnay ng Kaniyang pagka-Diyos sa ating pagkatao. Kaya, sina Julio at Tiberias ang una at ikatlong mensahe, na kinakatawan ng dalawampu't tatlo.

Si Julius ay hindi ang romantikong pigurang madalas siyang ilarawan sa mga alamat ng Hollywood; siya ay isang malupit na taong uhaw sa kapangyarihan. Si Tiberias ay higit na mas masama kaysa kay Julius, sapagkat ang kaniyang kasamaan ay binabanggit maging sa talata, sapagkat ang huling titik ng alpabetong Hebreo ay dalawampu't dalawa at ang unang titik ay isa. Ang alpha ay mas maliit kaysa sa omega at ang kasamaan ni Tiberias ay matatagpuan sa talata dalawampu't dalawa, na siyang huling titik ng alpabetong Hebreo, at sa pagitan ng dalawang hamak na taong kinakatawan nina Julius at Tiberias ay naroon si Augustus. Si Augustus ay kumakatawan sa kasukdulan ng kaluwalhatian ng kapangyarihan at karangalan ng Roma. Bilang kabaligtaran ng una at ikatlong mensahe, siya ay kinakatawan ng titik labintatlo, na isang sagisag ng paghihimagsik. Tiniyak ni Augustus ang kaniyang kaharian sa pamamagitan ng pagsupil sa paghihimagsik nina Antony at Cleopatra, ang pinakatanyag na paghihimagsik sa kasaysayan ng Roma.

Si Augusto ang kapangyarihang Romano na sumakop sa ikatlong balakid at sa paggawa nito ay kinatawan niya ang batas ng Linggo, at ang kapangyarihang Romano na naghahari sa loob ng apatnapu't dalawang makahulugang buwan ng paghihimagsik ng ikalabintatlong kabanata ng Apocalipsis. Kapag inilagay sa harap ng batas ng Linggo, si Pompeyo ay kapuwa 1798 at 1989, na ginagawang sagisag si Pompeyo ni Antiochus Magnus na nagwawakas sa ikaapat na Digmaang Sirio mula 219 hanggang 217 BC, bilang katuparan ng talata sampu ng kabanata labing-isa. Si Julio Cesar ay saka iniuugnay sa mga talata labing-isa at labindalawa at sa labanan sa hangganan, ang labanan sa Raphia noong 217 BC. Doon si Julio ay si Antiochus Magnus din, at si Augusto Cesar ay si Antiochus Magnus din sa labanan sa Panium ng talata labinlima. Pagkatapos sa talata labing-anim si Tiberias ang batas ng Linggo, ngunit hindi siya si Antiochus Magnus, sapagkat doon siya ay si Pompeyo, sapagkat laging inilalarawan ni Jesus ang wakas sa pamamagitan ng pasimula. Minamarkahan ng talata ang wakas ng Imperyong Seleucid na tunitipo sa wakas ng Estados Unidos bilang ikaanim na kaharian ng hula ng Biblia.

Mayroon pang higit na mga pagtutugma na dapat gawin ukol sa apat na Romanong pinuno, at ang linyang iyon ay kumakatawan sa nakatagong kasaysayan ng talata apatnapu. Ang linyang Maccabean ng talata dalawampu't tatlo ay inilalarawan din ang nakatagong kasaysayan ng talata apatnapu. Pagkatapos, sa mga talata dalawampu't apat, ang kasaysayan ng paganong Imperyal na Roma ay kinakatawan ng isang yugto ng panahon—tatlong daan at animnapung taon. Ang linya ng kasaysayang Romano na kinakatawan mula sa talata dalawampu't apat hanggang sa talata tatlumpu ay isa ring paglalarawan ng nakatagong kasaysayan ng talata apatnapu. Nagtatapos ito sa talata

tatlumpu't isa kapag ang paksa ay nagbabago mula sa paganong Roma tungo sa papal na Roma. Ang paganong Roma ay nasa talata pa rin, ngunit doon ay hindi ito kinakatawan bilang ikaapat na kaharian ng hula sa Biblia, kundi bilang kapangyarihang pampolitika na nagluklok sa kapapahan sa trono noong 538. Noong 538 ang kapapahan ay nagpatupad ng isang kautusan ukol sa Linggo, kaya ang talata tatlumpu't isa ay umaayon sa mga talata labing-anim at apatnapu't isa. Ipinakilala ng talata dalawampu't apat ang labanan sa Actium at ang kasaysayang kaugnay ng linyang iyon.

Ang talata beinte-kuwatro ay tumutukoy kung kailan nagsimulang mamuno nang pinakamataas ang paganong Roma sa loob ng tatlong daan at animnapung taon, at pagkatapos sa talata treinta y uno ay nagsimulang mamuno nang pinakamataas ang papal na Roma sa loob ng isang libo at dalawang daan at animnapung taon. Ang pasimula at wakas ng linya ay nagtataglay ng tatak ni Cristo, ang Alpha at Omega. Sa mga talata ay nasasaksihan natin ang kasaysayan nina Marc Antony, Cleopatra, at Augustus Caesar. Sa talata dieciséis ay nilupig ng paganong Roma ang Imperyong Seleucid noong 65 BC, at pagkatapos ang Juda noong 63 BC. Ang ikatlong hadlang ng Actium noong 31 BC ay tumukoy sa wakas ng kaharian ng Ehipto, gaya ng itinipong anino ng unang mga hadlang ng mga Seleucid noong 65 BC. Muli, nasusumpungan natin ang tatak ng Una at ng Huli. Ang 65 BC ang una sa tatlong hadlang at ito'y kumakatawan sa panlulupig sa hari ng hilaga, at ang 31 BC ay kumakatawan sa ikatlo sa tatlong hadlang at ito'y kumakatawan sa panlulupig sa hari ng timog. Ang Juda, bilang gitnang hadlang sa tatlong hadlang, ay nasa gitna ng isang digmaang sibil sa loob ng mga pader ng Jerusalem nang dumating si Pompey noong 63 BC. Ang ikalawang hadlang ay sagisag ng paghihimagsik.

Noong 538, ang ikatlong hadlang sa papal na Roma ay pinalayas mula sa Lungsod ng Roma. Ang hadlang na iyon ay ang mga Goth, at doon nagsimula ang ikalimang kaharian ng hula ng Biblia; sa mismong lugar kung saan nagtapos ang ikaapat na kaharian. At kung paanong nagsimula ang ikaapat na kaharian sa ikatlo nitong hadlang, ang kaharian ng Egipto ay nagapi, gaya ng naitipo sa unang hadlang ng kaharian ng Seleucid. Tinutukoy nito na ang patotoong makahula na masusumpungan sa mga talata dalawampu't apat hanggang talata tatlumpu ay kumakatawan sa isang linya na dapat ding matagpuan sa nakatagong kasaysayan ng talata apatnapu. Dahil dito, mahalagang isaalang-alang ang iba't ibang ugnayang makahula na kinakatawan nina Marc Antony, Cleopatra, Julius Caesar, Pompey, at Augustus Caesar.

Gayon din ba ang pinakalabong bahagi ng talata mula sa talatang dalawampu't apat hanggang tatlumpu, kapag sila'y nagsasalita ng mga kasinungalingan sa iisang dulang?

At ang puso ng dalawang haring ito ay magkakaisa sa paggawa ng kasamaan, at magsasalita sila ng mga kasinungalingan sa iisang hapag; ngunit ito'y hindi magtatagumpay: sapagkat ang wakas ay darating pa sa takdang panahon. Daniel 11:27.

Kinilala ni Uriah Smith ang dalawang hari bilang sina Marc Antony at Augustus Caesar.

“Sinipi ang talatang dalawampu't pito”

“Si Antony at Caesar ay dating magkakaalyado. Gayunman, sa ilalim ng balatkayong pakikipagkaibigan ay kapuwa sila naghahangad at nagmamaniobra para sa pandaigdig na

kapamahalaan. Ang kanilang mga pagpapahayag ng paggalang sa isa't isa at ng pakikipagkaibigan sa isa't isa ay mga pananalita ng mga mapagpaimbabaw. Nagsasalita sila ng mga kasinungalingan sa iisang dulang. Si Octavia, na asawa ni Antony at kapatid ni Caesar, ay nagpahayag sa bayan ng Roma nang panahong hiwalayan siya ni Antony, na siya'y pumayag na mapangasawa niya lamang sa pag-asang ito'y magiging panagot ng pagkakaisa sa pagitan nina Caesar at Antony. Ngunit ang payong iyon ay hindi nagtagumpay. Dumating ang pagkakabaha-bahagi; at sa sumunod na tunggalian, si Caesar ang lumabas na ganap na matagumpay.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 276.

Nang matukoy ni Octavia na ang kaniyang pag-aasawa kay Antony ay isang panatang ukol sa pagkakaisa, ipinakilala nito ang alyansang pangmag-asawa na naitipo nang mas maaga sa kabanata 11 sa pamamagitan ng pag-aasawa noong panahong Helenistiko ni Berenice sa haring Seleucid na si Antiochus II Theos noong mga 252 BC. Si Berenice ay anak ni Ptolemy II Philadelphus. Sina Octavia at Berenice ay kumakatawan sa mga diplomatikong pag-aasawa o, sa makahulugang diwa, mga kasunduan. Tinutukoy ng talata 5 hanggang 10 ang kasaysayan ng diplomatikong pag-aasawa sa pagitan ng mga kaharian ng timog at hilaga, at nang isaayos nina Marc Antony at Octavian, na nang maglaon ay nakilala bilang Augustus Caesar, ang pag-aasawa, hinati rin nila ang kaharian sa silangan at kanluran.

Ang Kasunduan sa Brundisium (40 BC) ay isang napagkasunduang pag-aayos sa pagitan nina Marc Antony at Octavian (na nang maglaon ay Augustus) upang lutasin ang mga pag-igting sa Ikalawang Triumvirate matapos ang isang halos digmaang sibil. Kinasangkutan ito ng paghahati ng mga teritoryong Romano (ang silangan kay Antony, ang kanluran kay Octavian) at pinagtibay sa pamamagitan ng pag-aasawa ni Antony kay Octavia (kapatid na babae ni Octavian). Noong 39 BC, nagwakas ang orihinal na limang-taóng taning ng Triumvirate, at naglayag si Antony patungong Italya na may mahigit 300 barko na noong una ay hindi pinahintulatang dumaong sa Brundisium, kaya sa huli ay dumaong ang mga ito sa Tarentum. Sinalubong siya roon ni Octavian matapos ang matagal na mga pamamagitan na ibinunga ng pag-aatubili ng hukbo ni Antony na makipaglaban sa hukbo ni Octavian at gayundin naman sa kabilang panig. Gumampan si Octavia ng mahalagang papel bilang tagapamagitan, na hinihikayat si Antony na suportahan si Octavian laban kay Sextus Pompey. Muli nilang pinagtibay ang Triumvirate para sa panibagong limang taon (hanggang 32 BC), na si Antony ay magkakaloob kay Octavian ng 120 barko kapalit ng ipinangakong mga kawal (na kinalaunan ay hindi ibinigay ni Octavian).

Noong 32 BC ay nagkaroon ng hayag na pagkakabaha-bahagi sa pagitan ng dalawang magkatunggali. Ang kanilang ugnayan ay lumala dahil sa propaganda, sa pagtutuon ni Antony sa silangan (kasama si Cleopatra), at sa pagpapatatag ni Octavian sa kanluran. Tinanggihan ni Octavian ang mga panukala ni Antony para sa mga susunod na pagpupulong bago ang Actium.

Sa diplomatikong pag-aasawa sa hari ng hilaga (Antiochus) at sa hari ng timog (Ptolemy), ang haring timog ang naglaan ng babaing mapapangasawa; sa diplomatikong pag-aasawa naman nina Antony (ang silangan) at Octavian (ang kanluran), ang babaing mapapangasawa ay inilaan ng kanluran. Kapuwa nabigo ang dalawang diplomatikong pag-aasawa, at ang nagkaloob ng anak na babae o kapatid na babae ang siyang sa huli ay nagtagumpay laban sa kapangyarihang sumira sa

kasunduan.

Ang Patotoo ng Tatlo

Sa katapusan ng Imperyong Seleucid ay nagkaroon ng ikatlong kasunduan na doo'y nagsalita ng mga kasinungalingan sa iisang dulang. Naganap ito sa konteksto ng Ikalimang Digmaang Sirio (202–195 BC), nang samantalain ni Antiochus III Magnus ang kahinaan ng Kahariang Ptolemaiko matapos ang kamatayan ni Ptolemy IV Philopator noong 204 BC. Si Ptolemy V Epiphanes (Ptolemy V) ay umakyat sa trono bilang isang bata pa (mga edad 5–6), kaya't ang Egipto ay naiwan sa ilalim ng mga rehente at naging bulnerable sa panloob na kaguluhan, mga katutubong paghihimagsik, at mga panlabas na banta.

Si Antiochus Magnus ay nakapagsanib na at nakasakop na ng malaking bahagi ng mga teritoryong Ptolemaiko sa Coele-Syria, Palestina, at Asia Minor matapos ang mga tagumpay gaya ng Labanan sa Panium (200 BC). Sa halip na lubusang lupigin ang Ehipto (na nanganganib magbunsod ng pakikialam ng Roma, yamang siya ay pinipilit ng Roma na umiwas sa ilang mga pook), tinahak niya ang isang diplomatikong alyansa sa pag-aasawa bilang isang anyong “tagapagtanggol.” Noong 197/195 BC, bilang bahagi ng kasunduang pangkapayapaan na nagwakas sa digmaan, ipinagkasundo ni Antiochus Magnus sa pag-aasawa at pagkaraan ay ipinakasal ang kaniyang batang anak na si Cleopatra I Syra (tinatawag ding Cleopatra Syra) sa musmos na si Ptolemy V (ang pag-aasawa ay naganap noong 193 BC sa Raphia; si Ptolemy ay 16 na taong gulang, si Cleopatra naman ay 10).

Ito ay iniharap bilang isang mapagbigay na hakbang: inilagay ni Antiochus ang kaniyang sarili bilang isang kakampi at “tagapagtanggol” ng batang hari, na tinitiyak ang kapayapaan habang pinananatili ang mga natamong kapakinabangan sa Asia. Ang pag-aasawa ay nagbigay sa kaniya ng di-tuwirang impluwensiya sa Egipto sa pamamagitan ng kaniyang anak na babae (inaasahan niyang mananatili itong tapat sa kaniyang mga pinag-ugatang Seleucid at kikilos bilang isang tinig na maka-Siria sa hukuman ng mga Ptolemaic). Nabigo ang pakana, sapagkat si Cleopatra ay kumampi sa kaniyang asawa at sa Egipto, hindi sa kaniyang ama, anupat pinahina ang pangmatagalang pagpipigil ni Antiochus. Ito ay kahawig ng Kasunduan sa Brundisium (40 BC) at may kaugnayan sa mga pangyayaring Romano sa ilang paraan.

Kung paanong pinakasalan ni Antony si Octavia (kapatid ni Octavian) upang pagbigkisin ang magkaribal na kapangyarihan matapos ang muntik nang digmaan, ginamit ni Antiochus ang pag-aasawa ng kaniyang anak na babae kay Ptolemy V upang gawing pormal ang isang pansamantalang kapayapaan at paghahati ng teritoryo (pinanatili ng mga Seleucid ang kanilang mga nasakop sa hilaga, at napanatili ni Ptolemy ang Ehipto sa timog).

Si Antiochus ay kumilos bilang isang de facto na tagapag-ingat sa batang-haring si Ptolemy V (sa pamamagitan ng mga ugnayang pampamilya), na katulad ng paraan ni Octavian (at ng Triumvirate) sa paglalagay ng kanilang sarili sa gitna ng mga vacuum ng kapangyarihan o mga tunggalian. Sa kapuwa kalagayan, ang “lalong malakas” na tauhan (Antiochus/Octavian) ay naghangad ng pakinabang laban sa isang marupok na katunggali sa pamamagitan ng pagkakamag-anakan. Ang kapuwa kaayusang ito ay nagdulot ng panandaliang katatagan ngunit

‘hindi nagsipagtagumpay’ sa pangmatagalan dahil sa nakaugat na kawalan ng pagtitiwala—pinanigan ni Cleopatra ang Ehipto (na nagpapahina kay Antiochus), samantalang ang pagtutok ni Antony sa silangan (Cleopatra VII) ay humantong sa pagkasira ng kanyang ugnayan kay Octavian.

Ang kabataan ni Ptolemy V sa ilalim ng mga rehente ay kaagapay ng kawalang-katatagan matapos ang kamatayan ni Julius Caesar (na humantong sa pagbuo ng Triumvirate at mga tunggalian sa kapangyarihan). Ang pag-aasawa ni Berenice kay Antiochus ang nagmarka ng pasimula ng kasaysayan ng Imperyong Seleucid sa Daniel onse, at ang pag-aasawa ng anak na babae ni Antiochus Magnus sa batang haring Ehipsiyo ang nagmarka ng katapusan ng Imperyong Seleucid. Ang pagwawakas ng pag-aasawa ni Marc Antony kay Octavia ang nagmarka ng katapusan ng kahariang Ptolemaiko. Ang pagwawakas ng Juda bilang bayang tipan ng Diyos ay naganap sa krus, at ang kahariang Judeano na iyon ay nagsimula sa mga Maccabeo at sa kasunduang ginawa nila sa Roma. Lahat ng mga linyang ito ng hula ay kinakatawan sa loob ng salaysay ng Daniel kabanata onse, at lahat ng ito ay umaayon sa natatagong kasaysayan ng talata kuwarenta. Pasimula sa talata singko ay makikita natin ang kasunduan ni Berenice, na umaakay kay Antiochus na Dakila at sa kasunduan hinggil sa kaniyang anak na si Cleopatra Syra, na nagaganap sa kasaysayan ng mga Maccabeo ng talata beinte-tres. Ang mga Maccabeo ay nagiging bahagi ng linyang ito batay sa kanilang paghihimagsik laban kay Antiochus Epiphanes, isa sa mga kahuli-hulihan ng Dinastiyang Seleucid.

Si Antiochus Epiphanes ang Antiochus na nasa Egipto noong 168 BC malapit sa Alejandria sa panahon ng Ikaanim na Digmaang Sirio. Nilusob ni Antiochus Epiphanes ang Egipto at halos nabibihag na niya ang Alejandria. Nakiusap ang mga pinunong Ptolemaiko sa Roma para sa tulong. Isinugo ng Roma si Popillius Laenas (na may kasama lamang na isang maliit na pangkat—walang hukbo) upang ihatid ang isang ultimatum mula sa Senado; kinakailangang agad umurong si Antiochus mula sa Egipto at Chipre, o humarap sa pakikidigma laban sa Roma. Nang matanggap ni Antiochus ang liham at humingi ng panahon upang sumangguni sa kaniyang mga tagapayo, si Popillius—na inilalarawan bilang mahigpit at mapag-utos—ay kinuha ang kaniyang tungkod at gumuhit ng isang bilog sa buhangin sa palibot ng mga paa ng hari. Pagkatapos ay ipinahayag niya, “Bago ka lumabas sa bilog na iyan, bigyan mo ako ng sagot na maiharap ko sa Senado.”

Maliwanag ang pahiwatig; hindi maaaring iwan ni Antiochus ang bilog nang hindi nangangakong susunod sa mga kahilingan ng Roma—ang pagtawid dito nang walang kasunduan ay mangangahulugan ng digmaan. Nabigla at napahiya, saglit na nag-atubili si Antiochus, ngunit pagkatapos ay pumayag siyang sumunod, inalis ang kaniyang mga hukbo mula sa Egipto, at bumalik sa Siria. Ang matapang na gawang ito ng diplomasya (na pinagtibay ng lumalaking reputasyon ng Roma sa kapangyarihan) ang nagpilit sa pag-urong nang walang labanan, na nagpakita ng umuusbong na pangingibabaw ng Roma sa silangang Mediteraneo. Malawakan itong itinuturing na pinagmulan ng pariralang “pagguhit ng isang guhit sa buhangin” (bagaman sa literal ay isang bilog ito).

Si Antiochus Epiphanes ay naging pagkaunawa rin ng mga Protestante tungkol sa kapangyarihang nagmamataas ng kaniyang sarili, bumabagsak, at nagtatatag ng pangitain sa talatang labing-apat ng Daniel onse.

At sa mga panahong yaon ay marami ang magsisibangon laban sa hari sa timog: gayon din naman, ang mga mararahas sa gitna ng iyong bayan ay mangagpapakataas upang itatag ang pangitain; ngunit sila’y mabubuwal. Daniel 11:14.

Si Antiochus IV Epiphanes ay naghari noong 175–164 BC, at siya ang ikawalo sa labintatlong haring Seleucid. Hinangad niyang ipataw ang kulturang Helenistiko at pag-isahin ang kaniyang imperyo sa ilalim ng mga kaugaliang panrelihiyon ng mga Griyego. Nilimas niya ang Templo noong 169 BC, ipinagbawal ang mga gawang Hudyo (pagtutuli, pangigilin ng Sabbath, pag-aaral ng Torah), at ipinilit ang paghahain ng mga alay sa mga diyos-diyosan. Noong Disyembre 167 BC, nagtindig siya ng isang paganong dambana (para kay Zeus) sa ibabaw ng altar ng mga handog na sinusunog ng mga Hudyo sa Templo at naghandog ng isang baboy, kasama ng iba pang mga gawang lapastangan. Ang paglapastangang ito ang siyang huling patak para sa mga masunuring Hudyo, na nakita ito bilang sukdulang paglabag sa kabanalan ng Templo at sa kautusan ng Diyos. Agad itong nagbunsod ng paglaban nang tumanggi si Mattathias (isang saserdote mula sa Modein) sa utos ng isang opisyal na Seleucid na maghandog sa mga paganong diyos at pinatay ang isang tumalikod na Hudyo at ang opisyal, saka tumakas patungo sa kaburulan kasama ang kaniyang mga anak (ang magiging mga Maccabeo). Mula rito ay sumiklab ang pakikidigmang gerilya at pag-aalsa noong 167–160 BC na naglayong maipanumbalik ang pagsambang Hudyo, na humantong sa muling pagtatalaga ng Templo (Hanukkah) noong 164 BC sa ilalim ni Judas Maccabeus.

Sa simula at wakas ng Imperyong Seleucid ay nagkaroon ng isang mahalagang kasunduan na kinakatawan ng isang diplomatikong pag-aasawa na nagtaglay ng sangkap ng pagkakahati, maging sa silangan at kanluran, o sa hilaga at timog. Habang humihina ang Imperyong Seleucid, si Antiochus Epiphanes ay nagiging sagisag ng sumisibol na kapangyarihang Romano, at siyang pinagtutuunan ng pagkapoot ng mga Maccabeo. Nang lumaon sa kasaysayan, siya ay nagiging huwad na katumbas ng sagisag na panghula na nagtatatag ng pangitain. Ang kapangyarihan sa talata dalawampu’t dalawa ng kabanata labing-isa ay nabali nang ang prinsipeng ng tipan ay nabali.

At sa pamamagitan ng mga bisig ng isang baha ay tatangayin sila mula sa harap niya, at sila’y madudurog; oo, gayundin ang prinsipeng ng tipan. Daniel 11:22.

Ang paghahari ni Antiochus Epiphanes ay nagwakas noong 164 BC, halos dalawang daang taon bago si Cristo, “ang prinsipeng ng tipan” ay “nabali” sa krus. Ang nais nating pansinin dito ay na ang Imperyong Seleucid ay nagsimula at nagtapos sa isang diplomatikong pag-aasawang bunga ng kasunduan, kung saan ang panlilinlang sa pagitan ng dalawang panig ay bahagi ng makasaysayang tala. Noong panahon ng paghahari ni Antiochus Epiphanes, nagsimula ang paghihimagsik ng mga Maccabeo, na naging tipo ng Himagsikang Amerikano. Sa kasaysayan ng mga Maccabeo, ang kanilang pakikibaka upang maialis ang kapangyarihang Seleucid ay kinabibilangan ng isang mahalagang kasunduan sa Roma. Ang talatang tumutukoy nang tuwiran sa kasunduang iyon ay

tuwiran ding kinikilala ang Roma bilang kumikilos nang may panlilinlang, o nagsasalita ng mga kasinungalingan sa hapag ng kasunduan.

At pagkatapos na makipagtipan sa kaniya, siya'y kikilos nang may karayaan: sapagkat siya'y aahon, at magiging malakas sa pamamagitan ng kakaunting bayan. Daniel 11:23.

Bawat linyang makahula na nauuna sa panahon ng kawakasan sa talatang apatnapu ay naglalaman ng isang nilabag na tipan. Si Uriah Smith, sa kaniyang puna hinggil sa “yaong mga nagpapabaya sa banal na tipan” sa talatang tatlumpu, ay nagtala ng mga sumusunod:

“‘Poot laban sa tipan;’ samakatuwid baga’y ang Banal na Kasulatan, ang aklat ng tipan. Isang himagsikang may ganitong katangian ang naisakatuparan sa Roma. Ang mga Heruli, Goth, at Vandal, na sumakop sa Roma, ay yumakap sa pananampalatayang Arian, at naging mga kaaway ng Simbahang Katolika. Lalo na alang-alang sa pagpuksa sa ereheng ito kaya ipinag-utos ni Justinian na ang papa ang maging ulo ng iglesya at tagapagtuwid ng mga erehe. Hindi naglaon, ang Biblia ay itinuring na isang mapanganib na aklat na hindi dapat basahin ng mga karaniwang tao, kundi ang lahat ng usaping pinagtatalunan ay dapat ipasakop sa papa. Sa gayon ay natambakan ng paghamak ang salita ng Diyos. At ang mga emperador ng Roma, na ang silangang bahagi nito ay nagpapatuloy pa noon, ay may pakikipag-unawaan, o nakipagsabwatan, sa Simbahan ng Roma, na tumalikod sa tipan at bumuo ng dakilang pagtalikod sa pananampalataya, upang supilin ang ‘erehiya.’ Ang taong makasalanan ay iniangat sa kaniyang palalong trono sa pamamagitan ng pagkatalo ng mga Arianong Goth, na noo’y may hawak sa Roma, noong A.D. 538.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 281.

Tinutukoy ng ikalimang talata ng Daniel onse ang guhit ng kasaysayan kung saan ang hari ng timog ay naglaan ng isang pangkasunduang nobya bilang sagisag ng isang kasunduang nang maglaon ay nilabag ng hari ng hilaga. Ang paghihiganti ng hari ng timog ay naglarawan sa paghihiganti ng espirituwal na hari ng timog ni Napoleon laban sa papal na hari ng hilaga noong 1798. Ang nasirang kasunduan ng mga talata lima hanggang siyam ay naglarawan sa sinirang Kasunduan sa Tolentino ni Napoleon, na siya namang naglarawan sa pag-aangkin ni Putin ng isang nilabag na kasunduan ng NATO. Ang paghihiganti ni Napoleon ay naglarawan sa paghihiganti ni Putin laban sa Ukraine noong 2014. Ang paghihiganti sa talata sampu ni Antiochus Magnus, na nagtapos sa ikaapat na Digmaang Siryo, ay kaayon ni Napoleon noong 1798 at gayundin ni Putin noong 2014. Kasunod ng labanan sa Panium sa talata labinlima noong 200 BC, nagsaayos si Antiochus ng isang diplomatikong pag-aasawa na may natatagong layuning ilagay ang Ehipto sa ilalim ng kaniyang pamamahala nang hindi gumagamit ng mga hukbong militar na nasa mismong lupa. Ang trono ni Antiochus Magnus ay ipinasa sa kaniyang anak, na pinaslang, na nagdala sa bunsong anak ni Antiochus Magnus, si Antiochus Epiphanes, sa trono. Ang kaniyang mga ginawa sa pagpapatupad ng mga kaugaliang Griyego at relihiyong Griyego ay nagbunga ng paghihimagsik ng mga Maccabeo, na umakay sa mapandayang kasunduan sa Roma sa talata dalawampu’t tatlo. Ipinakikilala ng talata dalawampu’t apat ang paganong Roma at tinutukoy ang hapag ng mga kasinungalingan nina Antony at Augustus. Sa talata tatlumpu, ang paganong Roma ay pumapasok sa pakikipagdayalogo sa papal na iglesya, na binabanggit bilang yaong mga sumira sa banal na tipan.

Ang mga talata dalawampu't apat hanggang tatlumpu ay ang patotoo ng paganong Roma, at ang mga talata tatlumpu't isa hanggang apatnapu ay nagbibigay ng patotoo ng papal na Roma. Bawat linya ng Daniel labing-isa, talata isa hanggang talata apatnapu, ay kumakatawan sa isang linya ng propesiya na ikinakapit sa nakatagong kasaysayan ng talata apatnapu. Ang linya ng kahariang Seleucid, ang linya ng kahariang Ptolemaic, ang linya ng kahariang Judeano ng mga Maccabeo, ang linya ng paganong Roma, at ang linya ng papal na Roma ay pawang naglalarawan ng kasaysayan mula 1989 hanggang sa Sunday law. Bawat isa sa mga linyang iyon ay tumutukoy sa isang sinirang kasunduan bilang isang pangunahing sangkap ng kasaysayan.

Ang Roma ang nagtatatag ng pangitain ng Daniel labing-isa, at kapuwa ang mga mapanlinlang na kasunduang panghula ng paganong Roma at ng kapapahang Roma ay minarkahan bilang progresibo at bilang naganap bago namahala ang Roma nang sukduhan sa kani-kanilang natatangi at magkahiwalay na mga panahong panghula. Kapuwa itinanda ng dalawang kapangyarihan ang pasimula ng panahong panghula ng kataas-taasang paghahari bilang nagsisimula nang mapagtagumpayan ang kanilang ikatlong hadlang. Bago ang malapit nang dumating na batas ng Linggo sa Estados Unidos ay magkakaroon ng isang mapanlinlang na kasunduan sa pagitan ng dalawang kapangyarihan. Apat na ulit na ang dalawang kapangyarihan ay naging mga hari ng timog at ng hilaga, minsan sa pagitan ng maluwalhating lupain ng Juda at ng Roma, minsan sa pagitan ng dalawang bahagi ng Romanong triumvirato at minsan sa pagitan ng paganong Roma at ng kapapahang Roma. Sa kapuwa mapanlinlang na kasunduang may kinalaman sa Roma, ito ay naging isang kasunduan sa pagitan ng isang kalahati ng imperyong Romano, maging si Antonio ng silangan, si Augusto ng kanluran, o ang paganong Roma ng silangan at ang kapapahang Roma ng kanluran. Apat na mapanlinlang na kasunduan sa pagitan ng mga hari ng hilaga at timog, dalawa sa pagitan ng mga hari ng silangan at kanluran at isa sa pagitan ng malapit nang maging hari ng hilaga at ng maluwalhating lupain.

Ito ang nagtatapos sa ating panimulang paglalahad ng aklat ni Daniel. Ang seryeng Panium ay kumakatawan sa pagtatapos ng serye hinggil sa aklat ni Daniel, na siyang panimula sa natatagong kasaysayan ng talata apatnapu na ating patuloy na tatalakayin sa susunod na artikulo.